

Till

trafikverket@trafikverket.se

Jimmy.janske@trafikverket.se

n.nationellplan@regeringskansliet.se

Remissvar Åtgärder för systematisk anpassning av hastighetsgränserna till vägnas trafiksäkerhetsstandard i Hallands län, Dnr TRV 2016/19427

Sveriges MotorCyklister, SMC, har gått igenom förslaget från Trafikverket och respektive län. Vårt svar kommer från SMC Hallands län.

Vi konstaterar att Trafikverket inte tagit del av var olyckorna sker i länet genom att studera STRADA. De flesta MC-olyckorna med dödlig utgång sker inte på de vägar som omfattas av förslaget utan på 70-vägar. De flesta MC-olyckorna mot räcken sker på den typ av vägar där Trafikverket nu föreslår ytterligare räckesinstallationer. Vi ifrågasätter därför varför Trafikverket ensidigt väljer att satsa på ökad säkerhet för de skyddade trafikanterna istället för att skapa en säker vägmiljö för alla.

Generella övergripande synpunkter och förslag på omskyltning för sänkta hastigheter i Hallands län

SMC Halland bifogar SMC:s svar för hela landet. Vi saknar en ekonomisk redovisning för vad förslaget kommer att kosta i vårt län, dels avseende omskyltning, dels avseende investeringar i mitträcken. Vi skulle gärna vilja veta hur mycket medel som avsatts specifikt för att öka MC-säkerheten i Hallands län

Förslaget om hastighetsanpassning i Hallands län är inte verklighetsförankrat. Det handlar om långa sträckor som är glest trafikerade. Det handlar om sträckor där trafikanterna redan idag inte följer hastighetsgränserna.

Efterlevnad av hastighetsgränserna är usel i Sverige. Knappt hälften, 46 procent av trafiken på det statliga vägnätet sker inom hastighetsgränsen. VTI har, på uppdrag av Trafikverket, genomfört flera studier före och efter förändrade hastighetsgränser. Varje studie visar på samma resultat – sänkta hastigheter med tio kilometer i timmen leder till en reduktion av hastigheten med cirka 3-4 kilometer per timme. Höjs hastighetsgränserna ökar hastigheten med några kilometer. Att montera upp ATK-kameror sänker hastigheten något men har inte lett till något markant skillnad i hastigheterna. Att arbeta för ökad hastighetsefterlevnad utifrån dagens hastighetsgränser bör vara den första åtgärden från Trafikverket innan några ytterligare förändringar av hastighetsgränserna genomförs.

VTI har, gjort en utvärdering av de förändrade hastighetsgränserna. Enligt STRADA har totalt cirka 17 liv per år sparats på det åtgärdade vägnätet, men effekten på svårt skadade är i princip oförändrad. Trots detta har Trafikverket i underlaget räknat med att antalet svårt skadade ska sjunka med 82 personer per år. Det finns inget som förklarar hur denna siffra räknats fram.

Ingenstans i Trafikverkets underlag finns hänvisning till STRADA, vilket gör SMC Hallands län tveksamma till beräkningarna. Det är ju ytterst viktigt att ta reda på var trafikanterna omkommer, även motorcyklister, för att välja rätt åtgärd för att rädda liv och minska antalet svårt skadade. Det finns inget sådant i underlaget, endast en schabloniserad beräkning utifrån Trafikverkets egen beräkningsmodell.

Trafikverket har genomfört ett antal olika hastighetsmätningar för motorcyklar, personbilar och lastbilar. Det finns vägar där i stort sett alla trafikanter överskrider hastigheten vilket visar att vägen inte är självförklarande. På samma sätt finns vägavsnitt där ingen kör över hastighetsgränsen. Ju högre hastighet som är tillåten på den aktuella vägen, desto bättre är motorcyklisterna på att köra i laglig hastighet.

SMC Hallands län anser att förslagen till förändringar ska vara logiska. Som trafikant ska man, genom att köra på vägen, kunna förutsäga gällande hastighetsgräns. Sänkningen kommer inte att upplevas som logisk när man kör på en fin och bred väg i en glesbygd och varken möter eller kör om andra fordon. Det finns inga bofasta längs vägen. Det finns få av- och påfarter. Redan idag kör många över gällande hastighetsgränser på dessa vägtyper. En sänkning på dessa vägar kan skapa situationer där den som håller hastighetsgränsen blir en bromskloss. Som motorcyklist betyder det att man blir omkörd enbart av större fordon. Redan idag sker omkörningar under ibland helt regelvidriga former vilka i värsta fall kan förorsaka olyckor.

I Halland har redan flertalet 90 vägar sänkts till 80, 70, eller 60 km/h. Erfarenheten av detta visar att det ofta uppstår köbildning efter trafikanter som håller den lägre hastigheten, detta genererar ofta omkörningar vilket ökar risken eftersom det är fler tillfällen där man får mötande trafik på sin egen körbana. Som motorcyklist löper man ytterligare en risk då man kör i den lagstadgade lägre hastigheten och det är att man i en del fall får snäva trängande omkörningar där bilisten på så sätt visar sin irritation över i sitt tycke för låg hastighet.

Det har även varit ett misstag att ge kommunerna rätt att sätta hastighetsgränser. Det kan vara mycket stora skillnader på hastighetsgränser mellan kommuner vilket verkar vara fastställt utifrån politisk sammansättning och policy istället för att utgå från vägens skick och beskaffenhet. Vi har exempel på hastighetssänkning från 90 till 60 km/h på en före detta riksväg där varken hus eller utfarter finns utmed sträckan. De flesta trafikanter upplever detta helt omotiverat och i förlängningen bidrar det till att respekten för lagar och satta hastighetsgränser sjunker. På de före detta 90-vägarna fungerade trafikflödet bättre med mycket färre omkörningar. Det skulle bidra till en större säkerhet om nuvarande 90-gränserna bibehölls och att det sätts in polisiära resurser för att stävja den relativt lilla grupp av både bilister och motorcyklister som notoriskt sätter sig över lagar och förordningar och därmed ökar olycksrisken för alla.

Förslaget kommer att leda till att ännu fler trafikanter blir lagöverträdare eftersom Trafikverket kommer att sänka hastigheten på 87 kilometer väg i vårt län. Det handlar om att sänka hastigheter på glest trafikerade vägar. Det handlar om att sänka hastigheten istället för att förbättra vägens standard. Samtidigt som detta förslag går ut på remiss föreslog regeringen i sin vårbudget att en engångsbesparing ska göras med en halv miljard kronor som avsatts för vägunderhåll. Det finns inget med i underlaget som beskriver vilket underhåll som Trafikverket ska spara in på i vårt län. Statistik i STRADA visar att motorcyklister både dödas och skadas allvarligt varje år på grund av bristande underhåll. Det betyder att försämrat underhåll kan ge fler dödade och svårt skadade.

Förslag: Från SMC Halland vill vi framhålla att förslaget inte kommer att leda till de resultat Trafikverket vill uppnå, att minska antalet omkomna med 16 personer per år. Hastighetsefterlevnaden måste fungera, rätt hastighet måste sättas på vägarna och poliser behövs som följer upp efterlevnaden. SMC Halland tror inte heller att de svårt skadade kommer att minska genom sänkta hastighetsgränser. Det finns flera förklaringar till detta. Valet att ensidigt säkra vägmiljön för de skyddade trafikanterna och bortse från att oskyddade trafikanter har helt andra behov är den viktigaste. Trafikverkets beräkningar visar också att man räknar med att spara fler liv på de vägar som får högre hastighet jämfört med

de vägar som får sänkt hastighet. SMC Halland föreslår därför att förslaget återremitteras till Trafikverket.

Län	Höjd km	Sänkt km	Färre döda/ss vid höjning (1)	Färre dödade/ss vid sänkning (1)
Blekinge	0	71	Ja	Nej
Dalarna	61,5	273	Nej	Ja
Gotland	0	21	Ja	Nej
Gävleborg	21	181	Nej	Ja
Halland	0	87	Ja	Nej
Jämtland	44	161	Nej	Nej
Jönköping	0	420	Ja	Nej
Kalmar	0	266	Ja	Nej
Kronoberg	0	263	Nej	Ja
Norrbottn	99,3	107,3	Ja	Nej
Skåne	5	319	Ja	Nej
Stockholm	34	20	Ja	Nej
Södermanland	23	144	Ja	Nej
Uppsala	255	84	Ja	Nej
Värmland	0	331	Ja	Nej
Västerbotten	13	160,6	Ja	Nej
Västernorrland	12	155	Nej	Ja
Västmanland	0	54	Ja	Nej
Västra Götaland	0	394	Ja	Nej
Örebro	164	4	Ja	Nej
Östergötland	0	77	Ja	Nej

1: Dokumenten med förslag till sänkta och höjda hastigheter i respektive län avslutas med en beskrivning över vinster i form av färre dödade och skadade, fordonstimmar samt CO₂-utsläpp. I 16 län ger höjda hastigheter + planerade investeringar fler räddade liv och färre svårt skadade jämfört med de vägar där hastigheten sänks. I fem av 21 län ger sänkta hastigheter fler räddade liv och färre svårt skadade.

Val av mitträcken

Mitträckena är anpassade utifrån de skyddade trafikanterna i personbil. Mitt- och sidoräcken får placeras extremt nära körbanan i Sverige i förhållande till andra länder. Både utformning och placering medför en ökad skaderisk för motorcyklister. Det har en lång rad forskare konstaterat och antalet räckesolyckor med motorcyklister har ökat i Sverige, särskilt på TEN-T-vägarna. De flesta kollisioner sker i korsningar.

Risken att dödas är lägre om en motorcyklist krockar med en bil jämfört med ett räcke. Dessutom är förekomsten av bilar lägre på de svenska vägarna jämfört med räcken där det finns tusentals oskyddades stolpar per kilometer. Varje stolpe utgör en risk för oskyddade trafikanter. Risken ökar då det finns utstickande delar på räcket vilket är mycket vanligt i Sverige och tyvärr tillåtet. Hela idén i Trafikverkets utredning och förslag stämmer därmed inte in på de som färdas på motorcykel. Skaderisken för motorcyklister kan också minska genom att skapa bredare säkerhetszon mellan räcke och vägbana. Den zonen bör vara 1,5-2 meter enligt iRAP.

Förslag: SMC Halland ber Trafikverket att tänka på alla trafikanter. Välj alltid släta räcken utan utstickande delar på alla vägar där mitträcken installeras, oavsett om det kör 100 motorcyklister eller mer varje dag där. Trafikverket vet inte var olyckorna kommer att ske och bör därför utgå från the Safe System Approach överallt. SMC ber också Trafikverket att inte sätta upp räcken på av- och påfarter där det är nypande kurvor samt i andra kurvor. Om räcken sätts upp där måste de alltid förses med underglidningsskydd.

Val av sidoområdesåtgärd

I samband med att vägar byggs om till mittseparerade försvinner ofta det tidigare förlåtande sidoområdet och ersätts med ett sidoräcke. Tyvärr betyder sidoräcket en ökad skaderisk för motorcyklister. Många rapporter pekar på vikten av recovery zones, vingelutrymme, för de oskyddade trafikanterna. Viktigast är det i kurvor men även på raksträckor. MC- och mopedförare upplever ofta att man prejas mot mitt- och sidoräcken av andratrafikanter på 2+1-vägar. Det finns dödsolyckor där man misstänker att motorcyklisten tryckts mot räcket av bilister. Räcken får placeras extremt nära körbanan vilket ökar både olycks- och skaderisken hos oskyddade trafikanter.

Som motorcyklist upplever man tyvärr körning på mittseparerad väg som farligare än annan väg. Speciellt de vägar som har både mitt och kanträcken i omedelbar anslutning till vägbanan. Vid körning på sådan väg gäller det att placera sig mitt på körbanan för att om möjligt förhindra omkörning då det vid tillfällena förekommit att bilister försökt köra om varvid man då blivit trängd och hamnat mycket nära räcket, det har då uppstått en situation som lätt kunnat sluta med en olycka. Med anledning härav är det åtskilliga motorcyklister som väljer att inte köra på dessa vägar utan väljer istället vägar som håller lägre standard. Detta kan ge en missvisande bild i olycksstatistiken då dessa vägar oftast har eftersatt underhåll vilket är en olycksrisk i sig.

Även om det inte finns något krav i Sverige att välja sidoområdesåtgärd utifrån alla trafikanter, vill vi framföra att ni bör skapa förlåtande sidoområden istället för att montera sidoräcken vilka betyder ökad skaderisk. Ju högre hastighet det är på vägen, desto större är risken för dödlig utgång eller allvarlig skada.

Förslag: SMC Halland ber Trafikverket att inte installera sidoräcken som standardåtgärd. Räcken ska inte monteras där det inte finns något att skydda trafikanterna mot, därför bör ni alltid välja förlåtande sidoområden där det är möjligt för att säkra vägmiljön även för oskyddade trafikanter.

Viltolyckor

Varje år sker ett antal viltolyckor på vanlig landsväg och på 2+1-vägar, där viltet ibland stängs in mellan mitt- och sidoräcken. Samtidigt verkar det som om sidoräcken ersätter viltstängsel. MC-olyckor med dödlig utgång vid kollisioner med vilt är 5,3 gånger högre än deras andel av fordonsbeståndet. Räknar man in den lägre körsträckan varje år är risken att omkomma i en viltolycka på motorcykel cirka 35 gånger större än i en personbil. Risken att få en svår

personskada är ca 25 gånger större jämfört med personbil. Det finns ingenting i underlaget som behandlar val av sidoområdesåtgärd och förekomst av viltstängsel trots att viltolyckorna ökar.

För alla trafikantgrupper och i synnerhet motorcyklister skulle det markant minska olycksrisken genom att montera upp viltstängsel i kraftigt ökad grad. I Halland har vi haft en kraftig och okontrollerad ökning av vildsvinsstammen. Olyckor med vildsvin inblandade ökar hela tiden och en effektiv åtgärd för att minska dessa olyckor är att montera upp viltstängsel.

Förslag: SMC Halland ber Trafikverket beakta motorcyklisternas säkerhet vid val av sidoområdesåtgärd och att montera viltstängsel i områden med mycket vilt för att minska olycksrisken för dem som färdas på motorcykel.

Tänk om tänk nytt!

Tänk i nya banor och satsa på andra åtgärder än de enda Trafikverket satsat på sedan Nollvisionen infördes; mitträcken, hastighet och ATK. Det finns andra åtgärder som fungerar i andra länder. SMC beklagar att Sverige hittills valt att enbart fokusera på dem som färdas i personbil vilket gör att dödstalen bland motorcyklister inte sjunker i den takt som skulle kunna vara möjlig.

I SMC Halland arbetar vi varje dag året om för att öka säkerheten bland de motorcyklister som färdas på vägarna. Vi erbjuder alla som köpt en ny motorcykel gratis fortbildning eftersom vi vet att en ny MC innebär ökad olycksrisk. Vi erbjuder fortbildning till självkostnadspris för alla som har körkort i länet eftersom vi vet att vinteruppehållet kan ge en ökad olycksrisk. Vi utbildar och fortbildar instruktörer och resurspersoner inom SMC School. Vi erbjuder möjlighet till privat övningskörning på våra grundkurser där eleverna får möjlighet till mängdträning eftersom nya körkortsinnehavare innebär en ökad olycksrisk. Vi erbjuder särskilda kurser i kurvteknik eftersom de flesta motorcyklister dör i en kurva. Vi har olika arrangemang där vi träffar motorcyklister och talar om säkerhet. Vi genomför gruppkörningar med förutbestämda trafiksäkerhetsregler. Vi informerar om säkerhet i vår medlemstidning, hemsida, sociala media, på trafikskolor och hos handlare med flera. Vi uppmanar motorcyklister att påtala brister på vägarna för att minska olycksrisken. Vi samarbetar med, försäkringsbolag, MC-handlare och MC-tillverkare i säkerhetsfrågor. Vi vill gärna samarbeta med Trafikverket och kommunerna för att skapa en vägmiljö som tar hänsyn till alla trafikanter, även motorcyklister.

För SMC Hallands län

Stig Berndtsson

E-post: ordforande@smchalland.se

Telefon: 073- 0241515